

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 13 lutego 2004 r.

w sprawie szczegółowych zasad i trybu prowadzenia nauczania w zakładach karnych

(Dz. U. z dnia 9 marca 2004 r.)

Na podstawie art. 134 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowe zasady i tryb prowadzenia nauczania w zakładach karnych;
- 2) warunki i tryb realizacji obowiązku nauczania i zwalniania skazanych z tego obowiązku;
- 3) warunki oraz tryb ponoszenia odpłatności za kształcenie poza obrębem zakładu karnego.

§ 2. 1. W zakładach karnych i aresztach śledczych, zwanych dalej "zakładami", prowadzi się nauczanie skazanych i tymczasowo aresztowanych, zwanych dalej "osadzonymi", w celu zapewnienia im możliwości:

- 1) uzyskania wykształcenia podstawowego i gimnazjalnego;
- 2) zdobycia wiedzy ogólnej i kwalifikacji zawodowych.

2. Cele określone w ust. 1 pkt 2 realizuje się w szkołach ponadgimnazjalnych, a także w formie kursów lub kursów zawodowych, zwanych dalej "szkoleniami kursowymi".

§ 3. Nauczanie osadzonych prowadzi się w szkołach, zespołach szkół i centrach kształcenia ustawicznego, zwanych dalej "szkołami", które są prowadzone przy zakładach.

§ 3a. 1. Szkolenia kursowe dla osadzonych mogą prowadzić centra kształcenia ustawicznego, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego funkcjonujące przy zakładach, zwane dalej "ośrodkami", lub zewnętrzne osoby prawne i fizyczne.

2. Szkolenia kursowe są realizowane jako zadania zlecone przez dyrektorów zakładów.

§ 4. Organizacja i prowadzenie szkoleń kursowych dla osadzonych odbywają się na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 3 lutego 2006 r. w sprawie uzyskiwania i uzupełniania przez osoby dorosłe wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych (Dz. U. Nr 31, poz. 216).

§ 5. Dobierając formę nauczania dla osadzonego, uwzględnia się jego uzdolnienia, predyspozycje i okres, jaki mu pozostaje do końca kary.

§ 6. 1. Tymczasowo aresztowany może uczestniczyć w nauczaniu, o którym mowa w § 2, jeżeli jest prowadzone w wyodrębnionym oddziale zakładu, a nie sprzeciwiają się temu względy porządku i bezpieczeństwa; § 12 pkt 1 stosuje się odpowiednio.

2. Skierowanie do nauczania tymczasowo aresztowanego, wobec którego nie stosuje się przepisów o wykonywaniu kary pozbawienia wolności, wymaga zgody organu, do dyspozycji którego on pozostaje.

3. Tymczasowo aresztowanego, który nie ukończył 18. roku życia, można czasowo zwolnić z obowiązku nauczania, jeżeli wynika to z decyzji organu, do dyspozycji którego on pozostaje, albo jeżeli realizacji tego obowiązku sprzeciwiają się względy porządku i bezpieczeństwa.

Rozdział 2

Szczegółowe zasady i tryb prowadzenia nauczania w zakładach karnych

§ 7. 1. Organizacja procesu dydaktycznego w szkołach powinna uwzględniać specyfikę nauczania prowadzonego w warunkach izolacji oraz zapewniać dyscyplinę i porządek podczas zajęć edukacyjnych, a także bezpieczeństwo zakładu.

2. (uchylony).

3. Realizacja zadań edukacyjnych wobec osadzonych powinna odbywać się z uwzględnieniem indywidualnych programów oddziaływania lub indywidualnych programów terapeutycznych, jeżeli osadzeni objęci są takimi programami.

§ 8. Dyrektor zakładu, przy którym funkcjonuje szkoła lub ośrodek, stwarza warunki i zapewnia odpowiednie środki finansowe do ich funkcjonowania.

§ 9. Kadra pedagogiczna szkoły jest zobowiązana współdziałać ze służbą penitencjarną zakładu w sprawach:

- 1) przekazywania informacji mających istotny wpływ na ocenę postępów osadzonych w procesie resocjalizacji;
- 2) występowania o udzielanie osadzonym nagród oraz wymierzanie kar dyscyplinarnych;
- 3) określenia warunków socjalno-bytowych osadzonych w miejscach zakwaterowania i na terenie szkoły;
- 4) motywowania osadzonych do podejmowania i kontynuowania nauki;
- 5) organizacji nauki własnej osadzonych oraz zajęć kulturalno-oświatowych;
- 6) organizacji naboru osadzonych do nauczania;
- 7) określenia porządku wewnętrznego w sposób umożliwiający prawidłową realizację procesu dydaktycznego.

§ 10. W celu dostosowania cyklu kształcenia do okresu odbywania kary przez osadzonych dyrektor szkoły prowadzonej przy zakładzie, w porozumieniu z radą pedagogiczną, może:

- 1) realizować skrócony cykl kształcenia z zachowaniem pełnej liczby godzin nauczania zajęć edukacyjnych, określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. z 2002 r. Nr 15, poz. 142 i Nr 137, poz. 1155 oraz z 2003 r. Nr 39, poz. 337 i Nr 116, poz. 1093) dla danego typu szkoły;
- 2) przyjmować warunkowo kandydatów do nauczania w trakcie trwającego semestru nauki, jednak w terminie nieprzekraczającym 50 % czasu przewidzianego na realizację zajęć w semestrze, z jednoczesnym nałożeniem obowiązku opanowania wiedzy i umiejętności z zakresu programów nauczania wszystkich zajęć edukacyjnych realizowanych od początku semestru i złożenia z nich egzaminów klasyfikacyjnych.

§ 11. 1. Organizację nauczania w szkole określa się w arkuszu organizacji nauczania sporządzanym na każdy semestr.

2. Organizację szkoleń kursowych w ośrodku określa się w arkuszu organizacji szkoleń kursowych na każdy rok kalendarzowy.

3. Arkusze, o których mowa w ust. 1 i 2, sporządzają dyrektorzy szkół i ośrodków w uzgodnieniu z dyrektorami zakładów.

4. Arkusz organizacji nauczania i arkusz szkoleń kursowych, o których mowa w ust. 1 i 2, zatwierdza Dyrektor Generalny Służby Więziennej.

§ 12. Do nauczania kwalifikuje się:

- 1) obligatoryjnie - osadzonych, którzy nie ukończyli 18. roku życia, zobowiązanych do realizacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki na podstawie ustawy o systemie oświaty;

- 2) na wniosek działu penitencjarnego zakładu - osadzonych, którym w indywidualnym programie oddziaływania określono potrzebę nauczania;
- 3) osadzonych, którzy wystąpili z prośbą o podjęcie nauki lub jej kontynuację w określonym typie szkoły.

§ 13. Komisja penitencjarna, kwalifikując osadzonego do nauczania w określonym typie szkoły, kieruje się w szczególności:

- 1) udokumentowaną dotychczasową nauką stanowiącą podbudowę programową konieczną do podjęcia nauki w wybranym typie szkoły lub semestrze nauki;
- 2) motywacją i predyspozycjami do nauki w odpowiednim typie szkoły;
- 3) zaleceniami zawartymi w indywidualnym programie oddziaływania;
- 4) zaleceniami wynikającymi z przeprowadzonych badań psychologicznych, o ile takie badania zostały przeprowadzone;
- 5) ogólnym stanem zdrowia, ocenionym przez lekarza zatrudnionego w więziennej służbie zdrowia;
- 6) terminem warunkowego przedterminowego zwolnienia lub końca kary;
- 7) dotychczasowym stażem pracy osadzonego w wybranym zawodzie;
- 8) zgodnością wybranego przez osadzonego typu szkoły i kierunku kształcenia z wykazem szkół i aktualnym, na dany semestr, wykazem kierunków kształcenia i semestrów nauki w szkołach;
- 9) przeznaczeniem jednostki penitencjarnej, przy której funkcjonuje wybrana przez osadzonego szkoła;
- 10) koniecznością zapewnienia porządku i bezpieczeństwa w zakładzie.

§ 14. 1. Osadzonych kwalifikuje się do nauczania w szkole, jeżeli czas pozostały do zakończenia odbywania kary nie jest krótszy niż okres trwania nauki w szkole, z zastrzeżeniem § 12 pkt 1.

2. Do wszystkich typów szkół można ponadto kwalifikować osadzonych warunkowo, jeżeli do terminu zwolnienia z zakładu karnego w związku z przedterminowym warunkowym zwolnieniem lub końcem kary pozostało im nie mniej niż 6 miesięcy, a wymagają oni ukończenia przerwanej nauki lub mają odpowiednią motywację do nauki i możliwość jej kontynuowania po opuszczeniu zakładu karnego.

§ 15. Liczba słuchaczy w pierwszym semestrze nauki, w każdym typie szkoły, powinna wynosić co najmniej 20 słuchaczy, natomiast w semestrach programowo wyższych co najmniej 10 słuchaczy.

§ 16. Komisja penitencjarna może wycofać osadzonego z nauczania w następujących przypadkach:

- 1) zachowań zagrażających bezpieczeństwu zakładu;
- 2) odmowy uczęszczania do szkoły;
- 3) stwierdzonych w opinii psychologicznej przeciwwskazań uniemożliwiających spełnienie przez osadzonego wymagań edukacyjnych;
- 4) transportu na polecenie sądu, prokuratury i innych uprawnionych organów, jeżeli przerwa w nauce jest dłuższa niż 50 % czasu przewidzianego na realizację zajęć w semestrze;
- 5) niepowrotu z czasowego zezwolenia na opuszczenie zakładu, jeżeli przerwa w nauce z tego powodu jest dłuższa niż 50 % czasu przewidzianego na realizację zajęć w semestrze;
- 6) pogorszenia stanu zdrowia osadzonego wykluczającego możliwość uczestniczenia w nauczaniu;
- 7) nieuzyskania promocji na wyższy semestr i braku możliwości powtarzania semestru.

§ 17. 1. Decyzję o wycofaniu z nauczania w przypadkach, o których mowa w § 16 pkt 4-7, komisja penitencjarna podejmuje na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy. Po upływie tego okresu komisja penitencjarna dokonuje analizy przyczyn wycofania z nauczania w szkole. Jeżeli przyczyny te ustąpiły, może ponownie zakwalifikować osadzonego do nauki w szkole.

2. Decyzja o wycofaniu z nauczania osadzonych, którzy nie ukończyli 18. roku życia, może dotyczyć wyłącznie przypadków, o których mowa w § 44.

§ 18. Osadzonego, który został przetransportowany do zakładu w celu podjęcia nauki w szkole, a następnie został wycofany z nauczania na skutek odmowy uczęszczania do szkoły, zgłasza się niezwłocznie do transportu na zasadach ogólnych.

§ 19. 1. Przyjmowanie osadzonych do szkół prowadzonych przy zakładach następuje na podstawie wyników postępowania rekrutacyjnego.

2. Postępowanie rekrutacyjne prowadzi komisja rekrutacyjna, w skład której wchodzi przedstawiciele szkoły oraz działu penitencyjnego zakładu.

3. Przy rekrutowaniu kandydatów na semestr pierwszy w szkołach nie przeprowadza się egzaminów wstępnych i rozmów kwalifikacyjnych.

4. Skład komisji rekrutacyjnej określa dyrektor szkoły w porozumieniu z dyrektorem zakładu.

§ 20. 1. Do zadań komisji rekrutacyjnej należy:

- 1) przeprowadzanie rekrutacji osadzonych do szkoły w oparciu o nadsyłane, przez zakłady, wykazy kandydatów i zawarte w nich informacje;
- 2) ustalenie, na podstawie wyników postępowania rekrutacyjnego, listy osadzonych przyjętych do szkoły;
- 3) sporządzenie listy osadzonych nieprzyjętych do szkoły wraz z uzasadnieniem.

2. Listy osadzonych przyjętych i nieprzyjętych do szkoły zatwierdza dyrektor zakładu, przy którym prowadzona jest szkoła.

§ 21. 1. Jeżeli liczba zgłoszeń osadzonych do nauki przekracza liczbę miejsc w szkole, komisja rekrutacyjna ustala pierwszeństwo w przyjęciu do szkoły, kierując się przepisami Kodeksu karnego wykonawczego, określającymi pierwszeństwo w uzyskaniu możliwości objęcia nauczaniem.

2. Pierwszeństwo w przyjmowaniu do szkoły mają ponadto:

- 1) osadzeni odbywający karę pozbawienia wolności w systemie programowanego oddziaływania, którym w indywidualnym programie oddziaływania określono potrzebę nauczania;
- 2) osadzeni, którym pozostaje do końca kary okres krótszy lub równy okresowi nauki w szkole.

§ 22. 1. Warunkiem przyjęcia osadzonego do szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe jest uzyskanie przez niego zaświadczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań zdrowotnych do podjęcia nauki w wybranym zawodzie.

2. Tryb przeprowadzania badań, o których mowa w ust. 1, określa rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 15 września 1997 r. w sprawie badań lekarskich kandydatów do szkół ponadpodstawowych lub wyższych, uczniów tych szkół oraz studentów i uczestników studiów doktoranckich, którzy w trakcie praktycznej nauki zawodu lub studiów są narażeni na działanie czynników szkodliwych, uciążliwych lub niebezpiecznych dla zdrowia, oraz, sposobu dokumentowania tych badań (Dz. U. Nr 120, poz. 767 oraz z 1998 r. Nr 58, poz. 374).

3. Badanie lekarskie przeprowadza się w zakładzie, w którym osadzony przebywa, przed przetransportowaniem go do zakładu, przy którym prowadzona jest szkoła, do której został przyjęty.

§ 23. 1. Osadzony, który w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania ukończył szkołę, otrzymuje świadectwo ukończenia szkoły.

2. Świadectwo, o którym mowa w ust. 1, nie może zawierać informacji o uzyskaniu go w czasie wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania.

§ 24. Osadzony, który ukończył naukę w szkole odpowiedniego typu w wyniku klasyfikacji końcowej i został zwolniony przed terminem sprawdzianu lub egzaminu przewidzianego po zakończeniu nauki, może przystąpić w tej szkole do sprawdzianu lub egzaminu w pierwszym wyznaczonym terminie zgodnie z kalendarzem roku szkolnego.

§ 25. W przypadku kiedy osadzony uzyskał zgodę na naukę poza obrębem zakładu i podjął nauczanie w określonej szkole, dział penitencyjny zakładu uzgadnia z dyrektorem tej szkoły tryb przekazywania informacji o sposobie wywiązywania się osadzonego z obowiązków słuchacza szkoły.

§ 26. 1. Osadzeni realizują praktyczną naukę zawodu zgodnie z programem nauczania dla zawodu, która może być organizowana:

- 1) w toku pracy produkcyjnej lub usługowej w zakładach pracy i gospodarstwach pomocniczych w obrębie lub poza obrębem zakładu;
- 2) na zajęciach praktycznych prowadzonych w pracowniach i warsztatach szkolnych;
- 3) w formach łączonych.

2. Przepisy § 2-4, § 5 ust. 1-3, § 7 ust. 2 i 3 pkt 1-8 i 10, § 8 ust. 1 pkt 1-4 oraz ust. 2 pkt 1-3, § 10 i 11 oraz § 12 ust. 1-4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 1 lipca 2002 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. Nr 113, poz. 988 oraz z 2003 r. Nr 192, poz. 1875) stosuje się odpowiednio.

§ 27. Szkoła, reprezentowana przez dyrektora zakładu, może zawrzeć z przywieziennym zakładem pracy lub innym zakładem pracy działającym w obrębie lub poza obrębem zakładu umowę o praktyczną naukę zawodu, na zasadach określonych w przepisach, o których mowa w § 26 ust. 2.

§ 28. 1. Osadzeni, którzy są zatrudnieni zgodnie z nauczaniem zawodem, zwalniani są z odbywania zajęć praktycznej nauki zawodu w okresie tego zatrudnienia.

2. W zakresie innych przypadków zwalniania słuchaczy szkół dla dorosłych z obowiązku odbywania praktycznej nauki zawodu stosuje się odpowiednio przepisy, o których mowa w § 24.

§ 29. Jeżeli osadzony realizuje praktyczną naukę zawodu w formie zatrudnienia odpłatnego na podstawie skierowania do pracy, sposób obliczania wynagrodzenia za pracę określa art. 123 i 125 Kodeksu karnego wykonawczego.

§ 30. Osadzonemu, odbywającemu praktyczną naukę zawodu w warsztatach szkolnych oraz gospodarstwach pomocniczych i zakładach pracy w oparciu o umowę o praktyczną naukę zawodu, uzyskującemu semestralną ocenę co najmniej "dobry" i wykazującym się nienaganną postawą w miejscu odbywania tej nauki, dyrektor zakładu pracy lub dyrektor zakładu, odpowiednio do miejsca, w którym osadzony odbywa praktyczną naukę zawodu, może przyznać nagrodę pieniężną w wysokości do 20 % minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679).

§ 31. 1. Dyrektor zakładu może organizować dla osadzonych szkolenia kursowe.

2. Szkolenia kursowe mogą być w całości lub częściowo odpłatne.

3. Wysokość odpłatności za udział w szkoleniu kursowym określa dyrektor zakładu.

4. Przepisów ust. 2 i 3 nie stosuje się do osadzonych, o których mowa w § 12 pkt 1.

§ 32. 1. Do szkolenia kursowego kwalifikuje się przede wszystkim osadzonych dorosłych bez zawodu lub wymagających przekwalifikowania zawodowego, gdy czas pozostały do końca kary nie jest krótszy niż okres trwania tego szkolenia kursowego.

2. Przy kwalifikowaniu osadzonych do szkoleń kursowych i wycofywaniu osadzonych ze szkoleń kursowych stosuje się odpowiednio przepisy § 13 oraz § 16-18.

§ 33. Plany szkoleń kursowych, na dany rok kalendarzowy, zatwierdzają dyrektorzy okręgowi Służby Więziennej dla zakładów im podległych.

§ 34. Rekrutację osadzonych do szkolenia kursowego prowadzi dział penitencjarny zakładu organizującego to szkolenie.

§ 35. 1. Warunkiem przyjęcia osadzonego na szkolenie kursowe jest uzyskanie przez niego orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy, do której osadzony uzyskuje przygotowanie w wyniku ukończenia tego szkolenia.

2. Orzeczenie lekarskie, o którym mowa w ust. 1, osadzony uzyskuje w zakładzie, w którym przebywa przed przetransportowaniem go do zakładu organizującego szkolenie kursowe.

§ 36. 1. W przypadku realizacji szkoleń kursowych przez centrum kształcenia ustawicznego funkcję kierownika szkolenia kursowego zleca się jego dyrektorowi lub upoważnionemu przez niego innemu pracownikowi pedagogicznemu.

2. Obowiązki sekretarza szkolenia kursowego zleca się sekretarzowi centrum kształcenia ustawicznego lub innemu pracownikowi zakładu.

§ 37-39. (uchylone).

§ 40. Osadzony, który ukończył szkolenie kursowe, otrzymuje zaświadczenie o jego ukończeniu. Przepis § 23 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 3

Warunki i tryb realizacji obowiązku nauczania i zwalniania osadzonych z tego obowiązku

§ 41. 1. Obowiązkowi nauczania podlega osadzony, który nie ukończył 18. roku życia.
2. Obowiązkowe nauczanie, o którym mowa w ust. 1, prowadzą szkoły podstawowe i gimnazja.
3. Sposób realizacji obowiązku nauki przez osadzonego po ukończeniu gimnazjum ustala się na podstawie art. 16 ust. 5a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).

§ 42. 1. Osadzony, który nie ukończył 18. roku życia, jest transportowany do właściwego zakładu, przy którym funkcjonuje odpowiednia dla niego szkoła, w miarę możliwości, najbliższej jego miejsca zamieszkania.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w przypadku tymczasowo aresztowanego poniżej 18. roku życia, gdy organ, do dyspozycji którego on pozostaje, nie wyraził zgody na jego przetransportowanie.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, dyrektor zakładu, po uzyskaniu zgody organu dysponującego na udział tymczasowo aresztowanego w nauczaniu, zleca jego nauczanie szkole prowadzonej przy zakładzie lub odpowiedniej szkole prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego, jeśli przy zakładzie nie funkcjonuje szkoła.

§ 43. 1. W przypadku kiedy zachodzi konieczność organizowania nauczania obowiązkowego dla jednego lub kilku osadzonych, naukę organizuje się w wymiarze czasowym przewidzianym dla nauczania indywidualnego.

2. Tygodniowy wymiar godzin zajęć indywidualnego nauczania określa rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w sprawie sposobu i trybu organizowania indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży (Dz. U. Nr 175, poz. 1086).

3. Nauczanie osadzonych, o których mowa w § 41, jest prowadzone na podstawie ramowych planów nauczania szkół dla dorosłych.

§ 44. 1. Czasowe zwolnienie z obowiązku nauczania stosuje się w przypadku:

- 1) tymczasowo aresztowanego, który nie uzyskał zgody organu, do którego dyspozycji pozostaje, na udział w nauczaniu;
- 2) osadzonego, który ze względu na zaburzenia psychiczne, potwierdzone orzeczeniem psychologiczno-penitencjarnym, nie jest w stanie uczestniczyć w nauczaniu;
- 3) osadzonego wymagającego długotrwałej hospitalizacji lub rehabilitacji uniemożliwiającej uczestniczenie w nauczaniu.

2. Decyzję o czasowym zwolnieniu osadzonego, który nie ukończył 18. roku życia, z realizacji obowiązku nauczania podejmuje komisja penitencjarna zakładu, w którym przebywa ten osadzony.

Rozdział 4

Warunki oraz tryb ponoszenia odpłatności za kształcenie poza obrębem zakładu karnego

§ 45. 1. Koszty kształcenia w szkołach poza obrębem zakładu ponosi osadzony, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Jeżeli osadzony uzyskał zgodę na naukę poza obrębem zakładu, w szkole określonego typu lub zawodzie, w których nie prowadzi się nauczania w szkołach przy zakładach, koszty, o których mowa w ust. 1, mogą być poniesione całkowicie lub częściowo przez zakład.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, za koszty kształcenia przyjmuje się:

- 1) koszt wyposażenia osadzonego w niezbędne podręczniki, pomoce naukowe i przybory szkolne;
- 2) koszt dojazdu osadzonego do szkoły.

4. Wysokość kosztów, o których mowa w ust. 3, ponoszonych przez zakład, ustala dyrektor zakładu, uwzględniając sytuację materialną osadzonego.

§ 46. Osadzony, który uzyskał zgodę dyrektora zakładu na udział w konsultacjach i zdawanie egzaminów w szkołach wyższych, ponosi koszty związane z udziałem w tych konsultacjach i egzaminach.

Rozdział 5

Przepisy końcowe

§ 47. Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 listopada 1998 r. w sprawie nauczania w zakładach karnych oraz zasad odpłatności za pracę skazanych w warsztatach szkolnych i wykonywaną przez skazanych odbywających praktyczną naukę zawodu (Dz. U. Nr 156, poz. 1025).

§ 48. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701, Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1318, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, Nr 111, poz. 1194 i Nr 151, poz. 1686, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 121, poz. 1033 i Nr 200, poz. 1679 oraz z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380 i Nr 179, poz. 1750.